

CDA Verkiezingsprogramma 2011-2015

Brabant duurzaam beter

CDA voor een welvarend, gezond en gezellig Brabant

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	2
1 Inleiding.....	3
1.1 Uitdagingen voor de toekomst.....	3
1.2 Waarvoor staat het CDA?.....	3
1.3 Kernpunten 2011-2015.....	4
2 Ruimte om te leven.....	5
2.1 Wonen in Brabantse steden en dorpen.....	5
2.2 Landbouw in Brabant.....	6
2.3 Natuur en landschap in Brabant.....	8
2.4 Een bereikbaar Brabant.....	9
3 Duurzame welvaart en welzijn.....	11
3.1 Werken en ondernemen in Brabant.....	11
3.2 Kennis en onderwijs in Brabant.....	13
3.3 Brabantse cultuur en verenigingen	14
3.4 Jeugdzorg in Brabant	14
4 Slagvaardig Brabant	16
4.1 Bestuur van Brabant	16
4.2 Bestuurskracht van gemeenten en waterschappen.....	17
4.3 Brabant in Europa	18
5 Zichtbare resultaten voor Brabant.....	20
5.1 West Brabant.....	20
5.2 Midden Brabant.....	20
5.3 Noordoost Brabant.....	21
5.4 Zuidoost Brabant.....	22
5.5 Grote steden van Brabant.....	23

Vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van CDA Brabant op 20 november 2010

Samenstelling programcommissie:

Frank van Beers, (adviseur) Sophie van Bijsterveld, Ruud van Heugten, Nic van Holstein (secretaris), Wim Kuypers, Petra Paulides, Peter van Wijmen, Pieter Jan van der Zaag (voorzitter). *Adviseurs:* Elly Blanksma, Hein van Oorschot, Wilma van der Rijt

Woord vooraf

De provincie is belangrijk

Het CDA vindt de provincie als schakel tussen de nationale overheid en de gemeenten onmisbaar. Dat is zeker het geval in Brabant. In het leven van alledag is de provincie misschien niet zo zichtbaar. Sommige politieke partijen hebben daarom het idee om provincies af te schaffen. In dit programma maken wij duidelijk waarom wij de provincie van belang vinden voor alle Brabanders. Wij laten zien waar naar de overtuiging van het CDA de provincie voor staat en wat onze visie op de provincie is in ons grote en mooie Brabant.

Het karakter van Brabant

Het CDA wil de historische en dynamische steden, dorpen en kernen in Brabant voor de toekomst behouden. Dat is niet vanzelfsprekend. Op veel gebieden staan gemeenten onder druk. Zij krijgen steeds meer taken toebedeeld vanuit Den Haag. Dat maakt het bestuur complex en legt een grote druk op de gemeenten. Het CDA vindt het belangrijk dat de overheid dicht bij de gewone mensen blijft. Juist de provincie kan een bijzondere rol vervullen bij het ondersteunen van gemeenten die hun eigen maat en schaal dicht bij de burgers willen behouden.

Waarvoor hebben wij de provincie nodig?

Het CDA vindt dat de provincie zich moet concentreren op haar kerntaken: ruimtelijke ontwikkeling en inrichting; een vitaal platteland; milieu, energie en klimaat; de bereikbaarheid van de regio; een regionaal economisch beleid; de culturele infrastructuur en monumentenzorg; en de kwaliteit van het openbaar bestuur. Belangrijke thema's want die bepalen onze woon- en leefomgeving en daarmee het gevoel van welbevinden van ons en onze kinderen.

Er valt wat te kiezen

In dit programma laten wij zien waar het CDA voor staat. De keuzes die het CDA Brabant maakt, zijn niet zomaar keuzes. Zij komen voort uit de visie die het CDA heeft op de mens, de samenleving en de natuur. Sommige partijen richten bij alle vragen hun blik op de overheid. Andere partijen kijken eenzijdig naar het individu. Het CDA gelooft in de kracht van de verantwoordelijkesamenleving. Vanuit die visie geven wij aan wat voor de toekomst nodig is: Hoe houden we een duurzame welvaart en welzijn? Hoe vormen we samen de ruimte om te leven? Hoe zorgen we voor een slagvaardig bestuur? In dit program staat de aanpak van het CDA. Beter voor Brabant.

Dit alles betekent dat er wat te kiezen valt.

Voorzitter CDA Brabant

Hans Janssen

Voorzitter programcommissie

Pieter Jan van der Zaag

1 Inleiding

1.1 *Uitdagingen voor de toekomst*

De wereld is in de laatste decennia ingrijpend veranderd. Binnen Europa hebben grenzen minder betekenis gekregen. Dat merken wij gaandeweg steeds meer in het leven van alledag. Ook mondiale ontwikkelingen werken door in ons eigen land. Economieën raken steeds meer met elkaar vervlochten en beslissingen die aan de andere kant van de wereld gemaakt worden, hebben invloed op ons, of het nu om overheden of het internationale bedrijfsleven gaat. Dat biedt kansen en mogelijkheden, maar het maakt ons ook kwetsbaar. Dit geldt zeker ook voor Brabant als grote provincie met een belangrijk aandeel in de hele Nederlandse economie. Een provincie met belangrijke industriële en technologische bedrijven.

Deze ontwikkelingen stellen politiek en openbaar bestuur voor grote uitdagingen. Dat is ook voor de provincie het geval. Het zal juist voor de provincie van cruciaal belang zijn welke koers zij kiest. Hoe houden we een duurzame welvaart en welzijn? Die koers zal de toekomst van Brabant en het aanzien van de provincie in belangrijke mate gaan bepalen. Het CDA onderkent dit. Voor het vormgeven van die toekomst wil het CDA verantwoordelijkheid nemen. Het CDA ziet dat er belangrijke keuzes gemaakt moeten worden voor lange-termijn ontwikkelingen die wonen, werken en leven in Brabant gaan kleuren. Hoe vormen we samen de ruimte om te leven? De sociale leefomgeving is van essentiële betekenis voor het welzijn van ons allen. Of het nu om een goede ruimtelijke ordening gaat, stedelijke schoonheid of landschappelijke waarden. Het CDA staat voor ruimte voor huidige en toekomstige generaties in Brabant.

Het besef van het belang van dit alles spreekt uit dit verkiezingsprogramma. Het spreekt ook uit de manier waarop het CDA tegen de rol van de provincie aankijkt. Het CDA kiest voor een slagvaardige provincie die zich concentreert op de thema's die voor de toekomst en het leefklimaat van Brabant van wezenlijk belang zijn. Daarbij zal de provincie de samenwerking aan moeten gaan met partners uit samenleving, bedrijfsleven en andere overheden die daarin een rol kunnen spelen; of dat nu gemeenten zijn, de nationale overheid of Brussel. Een agenda van de Brabanders. Voor het CDA is het geen optie om weg te lopen voor deze verantwoordelijkheden. Maar voor het CDA betekent dit ook dat de provincie niet steeds meer hooi op de vork moet nemen en moet overdoen wat anderen beter kunnen. Het CDA staat voor een provincie met een helder, eigen profiel. Beter voor Brabant.

1.2 *Waarvoor staat het CDA?*

Het CDA werkt vanuit een uitgesproken christen-democratisch mens- en maatschappijbeeld. Dat vormt de basis voor de visie van het CDA op het politieke handelen. Het CDA gelooft in de kracht van de verantwoordelijke samenleving. De rol van de politiek is niet om die van de samenleving over te nemen; de politiek heeft daarbij een aanvullende rol.

Overheidsbeslissingen moeten gemaakt worden waar dat het best kan gebeuren: zo dicht mogelijk bij de burger. Dus wat de samenleving kan doen, moet de overheid niet doen. Wat een lagere overheid kan doen, moet een hogere niet doen. Dit principe van *gespreide verantwoordelijkheid* bepaalt voor een groot deel de visie van het CDA op wat er concreet door de provincie moet gebeuren.

Het CDA wil dat provinciaal bestuurders waken over het fundament van het succes van Brabant door een bestuurscultuur te bevorderen waarin ethisch gedrag, verantwoordelijkheid

nemen en werken aan het verbeteren van maatschappelijke en economische omstandigheden algemeen aanvaard wordt als de manier waarop wij binnen de samenleving, de politiek en het bestuur met elkaar omgaan. Zij geven daarin zelf het goede voorbeeld.

Naast gespreide verantwoordelijkheid staat het CDA ook voor rentmeesterschap, solidariteit en publieke gerechtigheid. *Rentmeesterschap* houdt in dat wij als mensen de verantwoordelijkheid hebben goed te waken voor het fysieke leefmilieu. De aarde is een gave en het is aan ons om haar in stand te houden en door te geven aan volgende generaties. Tegenwoordig wordt dit klassieke begrip wel vertaald met de populaire term duurzaamheid. Dit principe is bepalend voor de manier waarop wij naar natuur, landschap, landbouw, milieu en water kijken, naar technologische innovatie, economie, energie en recreatie, naar transport en cultureel erfgoed.

Solidariteit betekent dat wij als CDA beseffen dat wij niet alleen op de wereld zijn, letterlijk en figuurlijk. Oog hebben voor sociale samenhang krijgt uitwerking binnen de generaties en tussen de generaties. Het bepaalt de manier waarop wij aankijken tegen jeugdbeleid en sport, tegen de verhouding tussen stad en platteland, tegen woningbouw en cultuur. *Publieke gerechtigheid* betekent dat een betrouwbare overheid op basis van vaste waarden de burger de zekerheid van de rechtstaat moet bieden en duidelijke grenzen stelt. Ieder krijgt het zijne. Het houdt ook in dat het CDA staat voor betrouwbaar, verstandig en integer bestuur. Deze waarden zijn de leidraad van het handelen van CDA-politici. Daar kunt u op rekenen.

1.3 Kernpunten 2011-2015

1. Het CDA wil voldoende en goede woningen in herkenbare Brabantse steden en dorpen.
2. Het CDA wil de agrarische sector een duurzame en groene toekomst in Brabant geven.
3. Het CDA wil het landelijk gebied vitaal houden met meer toegankelijke en betaalbare natuur in Brabant.
4. Het CDA wil minder files in Brabant, door meer en betere wegen, maar ook openbaar vervoer in alle Brabantse steden en dorpen.
5. Het CDA wil werkgelegenheid en economische ontwikkeling in Brabant vasthouden, door te investeren in innovatie en krachtig regionaal economisch beleid.
6. Het CDA wil kennis en onderwijs in Brabant verbeteren, vooral door samenwerking tussen scholen, universiteiten, instellingen en het bedrijfsleven.
7. Het CDA wil de Brabantse cultuur en identiteit bewaren, door onder meer door investeren in erfgoed, cultuur en topsport.
8. Het CDA wil zorg voor de jeugd in Brabant vooral baseren op het motto: voorkomen is beter dan genezen.
9. Het CDA wil Brabant krachtig en financieel degelijk besturen, waarbij de provincie haar kerntaken goed en efficiënt uitvoert, terwijl de opbrengst van de Essent verkoop niet snel wordt opgemaakt, maar zorgvuldig op termijn in Brabant wordt geïnvesteerd.
10. Het CDA wil dat kleinere gemeenten hun bestaansrecht behouden, ruimte houden voor woningbouw en bedrijfsontwikkeling en niet hoeven fuseren door goede samenwerking en ondersteuning door de provincie.
11. Het CDA wil dat Brabant goede en blijvende internationale contacten en verbindingen heeft die voor de sociale en economische ontwikkeling van Brabant van belang zijn.
12. Het CDA wil onze provincie behouden en zich inzetten voor de ontwikkeling van alle Brabantse regio's.

2 Ruimte om te leven

2.1 Wonen in Brabantse steden en dorpen

Brabant is een mooie provincie. Een goede provincie om te wonen en te werken. Onze provincie kent 68 gemeenten met ieder een eigen karakter, waaronder 5 grote steden. Steden en dorpen waar het goed toeven is. Waar mensen graag wonen en werken. Waar mensen op elkaar betrokken zijn en samen leven. Waar voldoende woningen zijn om aan de vraag te voldoen en waar tegelijkertijd dat Brabantse karakter behouden blijft.

'De' gemeente bestaat niet. Van stad tot stad en van dorp tot dorp heeft elke gemeente een eigen karakter. Daarom moet er ruimte zijn om in te spelen op lokale omstandigheden en behoeften, en ruimte gegeven worden aan maatschappelijk initiatieven. Het zijn de burgers en de organisaties waarin zij actief zijn die vorm geven aan hun dorp of stad en zorgen voor een levendige leefbare gemeenschap. Ouderen en mensen met een functiebeperking moeten mee kunnen blijven doen. Het CDA ondersteunt maatschappelijke initiatieven hiervoor van harte. Voorzieningen moeten goed bereikbaar en toegankelijk blijven. Kleine kernen moeten de mogelijkheid hebben om te blijven bestaan.

Bij het bouwen van nieuwe woningen moet rekening worden gehouden met de vraag uit de markt, maar moet ook vooruit worden gekeken. Hoe ziet de behoefte aan woningen er bijvoorbeeld over 10 jaar uit, gezien de demografische ontwikkelingen. In regio's met een terugloop van de bevolking moet evenwichtig worden gebouwd. De provincie is samen met gemeenten actief betrokken bij de ontwikkeling van het woonbeleid en ziet er op toe dat voor iedereen een passend huis te vinden is. De financieel-economische crisis heeft geleid tot minder woningbouw in Brabant. Toch moet er voldoende gebouwd worden om aan de toekomstige woningbehoefte te kunnen voldoen, zowel in aantal huizen als in de juiste woningkwaliteit.

De CDA aanpak voor leefbare steden en dorpen:

1. De provincie moet met de gemeenten sturen op een goede mix in de regionale woningvoorraad. De grote steden moeten voor een gevarieerd woningaanbod, naast goedkope huurwoningen en appartementen ook voldoende eengezinswoningen en vrije sector woningen op ruime kavel bouwen en kavels voor zelfbouwers aanbieden. In de omliggende en de landelijke gemeenten moeten naast vrije sector woningen op ruime kavels ook goedkopere huurwoningen voor starters en senioren worden gebouwd.
2. Om de teruggevallen woningproductie als gevolg van de kredietcrisis te stimuleren moet de provincie doorgaan met startersleningen en verkoopgaranties totdat de woningbouw aantrekt.
3. Gemeenten en met name de grote steden hebben over het algemeen veel aandacht voor de nieuwbouwprojecten. Maar de provincie moet er voor zorgen dat er ook genoeg aandacht is voor het opknappen, renoveren en bij de tijd brengen van bestaande wijken en buurten.
4. Nieuwe en gerenoveerde woningen moeten bij voorkeur levensloopbestendig en duurzaam zijn, zodat iedereen er zo lang mogelijk kan wonen, ook mensen die zorg of hulp nodig hebben. Het CDA wil experimenteren met ruimte voor woningen die

- kunnen meegroeien met veranderende behoefte van de bewoner. Bij de combinatie van wonen en zorg is de provincie ondersteunend.
5. Er is maatwerk nodig om te voorkomen dat gezinnen en ouderen in gebieden waar de bevolking terugloopt verstoken raken van voorzieningen in de buurt. Regionale scans kunnen de lokale situatie duidelijk in beeld brengen en daar oplossingen voor vinden. Kleinschalige initiatieven krijgen de ruimte.
  6. Met het oog op de vergrijzing van de bevolking wordt rekening gehouden met de specifieke aspecten van woningbouw en leefomgeving voor ouderen en senioren.
  7. Bij nieuwbouw en herstructurering moet de leefbaarheid van steden en dorpen goed in het oog gehouden worden. Het groen binnen de bebouwde kom mag niet geheel worden volgebouwd en er moet ook voldoende recreatie en speelruimte overblijven in de directe leefomgeving. Dat is zeker zo belangrijk als het groen om steden en dorpen. Kwaliteit gaat boven kwantiteit.
  8. Grootschalige voorzieningen voor detailhandel, horeca of bioscopen horen in de (binnen)stad thuis en niet in het buitengebied. Om de leefbaarheid te vergroten wordt woningbouw in stedelijk gebied gestimuleerd. De provincie moet stimuleren dat gemeenten heldere en passende afspraken rond stadsdistributie maken.
  9. Net zoals steden hun eigen karakter hebben moeten ook dorpen hun unieke dorps karakter behouden zodat ze aantrekkelijk blijven als woonplaats. Dit is het uitgangspunt voor de integrale dorpsontwikkelingsplannen die door de provincie gestimuleerd worden en in de vorm van cofinanciering ondersteund worden.
  10. Veiligheid in de steden is belangrijk. Het is gewenst dat de provincie zorgt dat er een eenduidig en stringent beleid in de provincie komt ten aanzien van drugs. Voorkomen moet worden dat drugstoerisme slechts verschuift tussen steden.

Zo wil het CDA bereiken dat er in Brabant voldoende en goede woningen gebouwd blijven worden in herkenbare Brabantse steden en dorpen.

2.2 Landbouw in Brabant

Ongeveer één derde van het oppervlak van onze provincie is in gebruik als landbouwgrond. De food- en agrarische sector is één van de belangrijkste economische activiteiten in Brabant waarin ook een vernieuwings- en duurzaamheidslag noodzakelijk is. De agrarische sector is bovendien belangrijk voor het beheer van het landschap, een vitaal platteland en de voedselvoorziening. Het CDA wil dat de agrarische sector, als belangrijke economische pijler, een duurzame en groene toekomst in Brabant heeft, rekening houdend met gezondheids- en ruimtelijke aspecten.

Op de zandgronden van Brabant bevinden zich relatief veel intensieve veehouderijen. De bouw van steeds meer en grotere stallen (megastallen) en de uitbraak van Q-koorts baart met ons vele mensen zorgen. De intensieve veehouderij heeft alleen een duurzame toekomst in Brabant als de sector maatschappelijk draagvlak behoudt. Op het gebied van gezondheid, milieubelasting, dierwelzijn en inpassing in de omgeving zullen de nodige maatregelen moeten worden genomen. Tegelijkertijd moet de sector de noodzakelijke ruimte voor eerlijke ondernemerschap krijgen om tot verdere verduurzaming te komen.

Een andere belangrijke agrarische sector in Brabant is de tuinbouw. Veel groenten, fruit en planten komen van Brabantse bodem. Tuinbouwkassen horen echter niet zomaar overal in ons landschap thuis. In 2015 is 75% van de glastuinbouw geconcentreerd in speciaal daarvoor aangewezen gebieden. Afgelopen jaren is de boomkwekerij in Brabant sterk gegroeid.

Internationaal hebben de boomkwekers goede faam. Het CDA vindt dat we in Brabant trots mogen zijn op deze opkomende sector.

Veel agrarische ondernemers hebben zich toegelegd op andere activiteiten, veelal in combinatie met het agrarisch bedrijf. Dat varieert van zorgboerderijen, kinderopvang, kamperen bij de boer tot het aanleggen en beheren van natuur. Deze verbreding van de activiteiten is een goede ontwikkeling waar ook ruimte voor moet zijn.

De CDA aanpak voor landbouw:

1. In Brabant blijft ruimte de landbouw. Een goede inpassing in het landschap en milieu is noodzakelijk. Ondernemers in de landbouw kunnen toekomstgericht blijven inspelen op moderne en duurzame ontwikkelingen.
2. De moderne intensieve veehouderij zal duurzamer moeten worden, volgens het motto “van groter en meer, naar groener en beter”. De sector zal zich moeten aanpassen aan strenge normen om mens, dier en omgeving te beschermen. Gemeenten en de provincie moeten dit goed en efficiënt handhaven. Het CDA is voor duurzame innovatieve gezinsbedrijven die landelijk goed ingepast zijn. De maat en schaal van stallen moet beheersbaar blijven. Mogelijkheden voor nieuwe en grotere megastallen wijst het CDA af. Bij het verplaatsen van intensieve veehouderijen die dicht bij bebouwing of kwetsbare natuur liggen (afwaartse beweging) moet de provincie samenwerken met gemeenten om de grootste knelpunten op te lossen. Het aantal of de omvang van landbouwwontwikkelingsgebieden (LOG's) kan beperkt worden.
3. Het CDA vindt dat actief moet worden gewerkt aan het concentreren van glastuinbouw in de daarvoor geschikte gebieden. Verspreid liggende kassen die het landschap verrommelen of natuurontwikkeling in de weg staan, moeten worden gestimuleerd om te stoppen of te verplaatsen. De boomkwekerij moet met name in de gebieden rond Zundert, Haaren en in het Land van Cuijk voldoende ruimte krijgen om zich duurzaam te kunnen ontwikkelen met oog voor de bolle akkers en het landschap.
4. Het CDA wil ruimte bieden aan de verbrede activiteiten zoals zorgboerderijen en kampeerboerderijen. Initiatieven voor energieopwekking of –terugwinning en mestverwerking moeten waar mogelijk en nodig worden gestimuleerd en ondersteund.
5. Een vitaal platteland is er bij gebaat dat (historische) agrarische gebouwen die vrijkomen gebruikt worden voor kennisgerichte bedrijven. Er kunnen dan clusters van kleinschalige werklandschappen ontstaan. Er moet actief ingezet worden op plattelandontwikkeling.
6. De ruimte-voor-ruimte regeling waarbij stalruimte afgebroken wordt in ruil voor een bouwmogelijkheid voor de eigenaar in de dorpskern wordt gecontinueerd. Gelijktijdig wordt het eenvoudiger om een agrarische woning om te zetten in een plattelandswoning.
7. Streekproducten zijn een goede manier om mensen bewuster te maken van de herkomst van het voedsel dat ze kopen. Ook andere inspirerende initiatieven die hieraan bijdragen juicht het CDA toe, zoals keurmerken, educatie en voorlichting. De provincie stimuleert initiatieven om consumenten te laten kiezen voor duurzame producten.

Zo wil het CDA bereiken dat de agrarische sector een duurzame en groene toekomst in Brabant heeft.

2.3 Natuur en landschap in Brabant

Brabant is een groene provincie met een prachtig landschap. Weide, beekloop, moeras, bossen en heide wisselen elkaar af. Brabant kent prachtige natuurgebieden, parels in het landschap die gekoesterd worden. Buiten de natuurgebieden is het landschap in belangrijke mate het resultaat van (eeuwenlang) landbouwkundig gebruik van de grond in het landelijk gebied. Het platteland moet ook op langere termijn alle Brabanders een plek bieden waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dat is belangrijk voor plattelandbewoners en stedelingen. De provincie moet daarin blijven investeren.

De provincie moet ook de regie voeren over alle plannen die betrekking hebben op plattelandontwikkeling. Er moet een logische samenhang zitten in de inzet van de rijksoverheid, de provincie zelf, de waterschappen, gemeenten en bedrijfsleven (bijv. recreatie-sector). De provincie moet er voor zorgen dat er breed en integraal aan een vitaal platteland wordt gewerkt door natuurontwikkeling, een beter waterbeheer, versterking van de landbouw en recreatie, en een betere leefbaarheid in de kleine kernen.

De CDA aanpak voor natuur en landschap:

1. Via een integraal meerjarenprogramma voor het Landelijk Gebied moet de provincie blijven investeren in een vitaal platteland. Er moet maximaal gebruik gemaakt worden van de mede-inzet van partners zoals de waterschappen, gemeenten en bedrijfsleven. Zoveel mogelijk middelen vanuit Europa en de Rijksoverheid moeten worden aangetrokken om in Brabant te investeren.
2. Water is een belangrijk ordenend principe voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van Brabant.
3. Het beheer van kwetsbare natuurreservaten, zoals hoogveen en heidevelden, kan het best plaatsvinden door terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Brabants Landschap. Agrarisch en particulier natuur- en landschapsbeheer wordt gestimuleerd in alle overige gebieden en in de randzones van de kwetsbare natuurgebieden.
4. Waar mogelijk moet de provincie vooral het agrarisch en particulier natuurbeheer stimuleren. De ecologische hoofdstructuur is een middel om de biodiversiteit te vergroten en geen doel op zich. Er moet gekeken worden of de realisatie van natuurdoelen bereikt kan worden met beheer en behoud van agrarische grond. Het CDA vindt landschapselementen daarbij ook van belang. Daar waar de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones niet gerealiseerd worden moet agrarisch gebruik mogelijk blijven.
5. We moeten van het groen en de natuur kunnen blijven genieten door deze zo veel mogelijk toegankelijk te houden voor het publiek. In het kader van zuinig omgaan met geld wil het CDA kritisch zijn op de besteding van middelen aan de aanleg en beheer van (nieuwe) natuur. Veel provinciaal geld steken in bijvoorbeeld dure ecodeucten of wildtunneltjes waar het nut twijfelachtig van is, willen we vermijden.
6. Het CDA spant zich in om bij het toewijzen van militaire taken binnen onze provincie (zoals militaire luchtvaart) te komen tot een evenwichtige verdeling van lasten en lusten als het gaat om geluidsoverlast en andere milieubelasting voor omwonenden.

Zo wil het CDA bereiken dat het landelijk gebied vitaal blijft met meer toegankelijke en betaalbare natuur in Brabant.

2.4 Een bereikbaar Brabant

Het is een behoorlijke uitdaging om steden en dorpen in Brabant bereikbaar en leefbaar te houden. De aansluiting tussen lokaal, regionaal en bovenregionaal wegennet en openbaar vervoer moet goed zijn. Reizigers moeten binnen een acceptabele tijd op hun bestemming komen. Bedrijven moeten hun producten op een efficiënte manier bij hun klanten kunnen brengen. De bereikbaarheid van Brabant is essentieel voor de economie en werkgelegenheid. Brabant moet investeren in wegen en openbaar vervoer om bereikbaar te blijven. Het CDA vindt dat daarvoor keuzes in de begroting moeten worden gemaakt en dat de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting niet meer mogen stijgen dan de inflatie.

Er ligt zo'n 550 kilometer aan provinciale wegen in Brabant. Behalve goed onderhoud moet het wegennet worden opgewaardeerd en zo nodig worden uitgebreid om het toenemende verkeer te laten doorstromen. Omdat veel provinciale wegen in of nabij de bebouwde kom liggen, moet de provincie blijven investeren in verkeersveiligheid en leefbaarheid (o.a. geluidsbelasting).

Maar in dichtbevolkte regio's kan (hoogwaardig) openbaar vervoer ook een goed alternatief bieden. Fiets, bus en trein moeten een nog aantrekkelijker alternatief worden voor de auto. De kwaliteit, behoeften en beleving van de reiziger moeten voorop staan. Goederenvervoer per vrachtauto is nodig en onmisbaar. Maar waar het kan, zal goederenvervoer per schip en trein moeten worden gestimuleerd.

De CDA aanpak voor een goede bereikbaarheid:

Wegen:

1. Knelpunten op wegen rond dorpen en steden moeten worden aangepakt. De provincie moet daarom een aantal kruispunten en aansluitingen verbeteren met veilige rotondes (bijvoorbeeld op de N264 bij Odiliapeel) en de doorstroming verbeteren zoals op de N261 (Waalwijk-Tilburg). Waar de geluidsnorm wordt overschreden, moet stil asfalt worden toegepast. Waar door de aanpassing van provinciale wegen - vooral in de nabijheid van woonkernen - de geluidsnormen worden overschreden wordt stil asfalt toegepast en worden overige voorzieningen genomen om de geluidsnormen te halen (bijvoorbeeld bij de N279 en N261).
2. Ontbrekende schakels in het wegennet moeten worden aangepakt, waarbij ook rekening wordt gehouden met het landschap. Concreet gaat het om het zo snel mogelijk aanleggen van de ruit om Eindhoven en de N69 (Oost-Brabant - België).
3. De provincie moet zorgen dat het Rijk meer in rijkswegen in Brabant investeert, zo nodig samen met de provincie. Prioriteit geeft het CDA aan de N65 (Tilburg-Den Bosch), afronden van de A4 (Dinteloord-Halsteren), uitbreiden van de A27 (Breda), meer capaciteit op de A58 en A67 (vanwege het vrachtverkeer), verleggen van de A58 bij Roosendaal en verbreding van de A2 richting het zuiden.
4. De verkeersveiligheid van wandelaars, fietsers en scootmobielgebruikers wordt aanzienlijk verbeterd door een duidelijkere scheiding tussen snel en langzaam verkeer. Provinciale wegen en fietspaden moeten veilig ingericht worden. Knelpunten bij de doorsnijding van de bebouwing door spoorwegovergangen worden aangepakt om de veiligheid van verkeersgebruikers en doorstroming te realiseren.
5. Fietsen moet leuker en aantrekkelijker gemaakt worden, zodat meer mensen de fiets zullen pakken. Fietsen is snel op korte afstanden, gezond en goed voor het milieu.

Openbaar Vervoer:

6. Om het streekvervoer aantrekkelijk te maken zal bij de aanbesteding door de provincie gelet worden op: a. voldoende aanbod in zowel de dorpen als de steden; b. dat vervoer aangeboden wordt tegen een redelijke prijs; c. dat er voldoende zitplaatsen zijn; d. dat het fysiek makkelijk toegankelijk is; e. dat er duidelijke vervoersinformatie is; f. dat er voldoende toezicht en handhaving is. De provincie zet de inspanningen door om bushaltes rolstoeltoegankelijk te maken.
7. De verbindingen tussen de Brabantse steden en economische centra en toeristische trekpleisters (zoals de Efteling) moeten verbeterd worden, bijvoorbeeld met hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Aansluiting tussen verschillende vervoersmodaliteiten kan beter met o.a. fietsstallingen, overstappunten, transferia en P+R plaatsen.
8. Treinen moeten voldoende frequent rijden. Brabant moet aangesloten blijven op het NS nachtnet om ook 's-nachts goede treinverbindingen met de Randstad en Schiphol te behouden. De provincie zal zich in komende periode sterk maken voor de realisatie van een rechtstreekse spoorwegverbinding tussen Breda en Utrecht gelegen langs de A27. De spoorlijn Breda-Venlo moet opgewaardeerd worden, zodanig dat die meer capaciteit krijgt en minder omgevingshinder en barrièrewerking kent.

Goederenvervoer:

9. Het Brabantse spoornetwerk moet ontlast worden van goederenvervoer. Dat is nodig voor de groei en betrouwbaarheid in het personenvervoer en de veiligheid van de steden en dorpen. Daarom moet goederenvervoer zoveel mogelijk over echte goederenspoorlijnen zoals de Betuweroute, de RoBel-lijn en een gemoderniseerde IJzeren Rijn. Ondergronds transport via buisleidingen is ook een goed alternatief.
10. De provincie moet zorgen dat het Rijk de capaciteit van de vaarwegen bij houdt (uitbaggeren) en vergroot. Het netwerk van containerterminals en regionale overslagcentra moet verbeterd worden.

Zo wil het CDA bereiken dat er in Brabant minder files voorkomen door meer en betere wegen, maar ook openbaar vervoer in alle Brabantse steden en dorpen.

3 Duurzame welvaart en welzijn

3.1 Werken en ondernemen in Brabant

Brabant is belangrijk voor de Nederlandse economie. In Brabant zijn zo'n 140.000 bedrijven gevestigd die 1,1 miljoen banen opleveren. Er is relatief veel industrie, landbouw en bouwnijverheid. Bijna 20% van de industriële productie komt uit Brabant. Daarnaast heeft onze provincie sterke sectoren op gebied van high tech, logistiek en design. Brabant heeft een sterk kennisnetwerk. Bijna 60% van onderzoek en ontwikkeling vindt in Brabant plaats. Nieuwe innovatieve sectoren kunnen ook in de toekomst voor werk zorgen. Brabant is ook sterk internationaal georiënteerd. Ongeveer 25% van de Brabantse economische omzet is afkomstig uit het buitenland. De ligging van de provincie midden tussen economische centra in Noordwest-Europa is daarbij een belangrijke factor. Maar ook de mentaliteit van dóen en de warme sociale verbanden maken het goed ondernemen in Brabant.

Het is van belang voor de economische duurzaamheid van Brabant dat die goede positie behouden blijft en dat zij wordt uitgebouwd. Ook in 2020 moeten wij ons geld verdienen. De provincie moet bijdragen aan een interessant vestigingsklimaat voor bedrijven. In bijzonder voor kennisgedreven industrie die op wereldschaal concurreert. Om hoogwaardige kennis voor Brabant te behouden moeten wij zorgen voor een goed opgeleide beroepsbevolking en het behouden van talent. Vooral in de techniek: van machinebankwerkers tot hoogopgeleide onderzoekers. Er moet gestimuleerd worden dat er ook in nieuwe opkomende activiteiten geïnvesteerd wordt en dat nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid ontstaat in opkomende sectoren. De sectoren waaraan te denken valt zijn high-tech, gezondheid in brede zin en ook nieuwe industrieën op het gebied van de duurzame energievoorziening.

De provincie moet daarom een duidelijk regionaal economisch beleid voeren dat zorgt voor de juiste randvoorwaarden voor een gezonde economie en voldoende werkgelegenheid. Een goede (ICT) infrastructuur, innovatie en kennis moeten daarbij voorop staan. Dat kan de provincie doen door de bedrijven, instellingen en economische regio's te stimuleren tot samenwerking en te ondersteunen bij hun ontwikkeling. Kennisoverdracht is met name essentieel ten aanzien van domotica, ICT en slimme zorg. Dit vergroot bovendien de mogelijkheden om langer thuis te blijven wonen.

De CDA aanpak voor werk en ondernemerschap:

1. Ondernemers moeten kunnen ondernemen. De toepassing en handhaving van de regels moeten gericht zijn op het resultaat. Vergunningverlening moet niet nodeloos zwaar en ingewikkeld zijn. Bedrijven moeten snel en duidelijk antwoord krijgen van de provincie. Simpele dingen mogen niet ingewikkeld gemaakt worden.
2. Om de industrie in Brabant ook in de toekomst duurzaam te accommoderen, moet een modern integraal industriebeleid gevoerd worden. Een provinciebestuurder krijgt modern industriebeleid als portefeuille.
3. Voor het oprichten van startende ondernemingen is het aantrekken van durfkapitaal van belang. Startende innovatieve ondernemingen geven een dynamiek die goed is voor het vestigingsklimaat ook van grotere industrieën. De provincie en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij moeten daarom initiatieven nemen om durfkapitaal voor Brabant te interesseren en allianties met kapitaalverstrekking aan te gaan. De huidige instrumenten zijn beperkt van omvang. Door de Essent-gelden slim in te zetten kan mogelijk een provinciaal participatiefonds gerealiseerd worden dat kan investeren in

- grotere initiatieven dan op dit moment mogelijk is. Zo kan in Brabant nieuwe werkgelegenheid gerealiseerd worden.
4. Starters en innovatieve ondernemers moeten de ruimte krijgen door speciale faciliteiten te bieden. Het CDA wil een snelle voorlopige milieuvergunning voor starters introduceren. Kleinschalige bedrijfsverzamelgebouwen en starterruimten krijgen plaats in stedelijk en landelijk gebied, dat zorgt voor inspiratie en innovatie. We steken energie in het bundelen van kennis. Ook als internationale bedrijven andere keuzes maken, dan geeft de aanwezige kennis kansen voor nieuwe initiatieven.
  5. Aantrekkelijke bedrijventerreinen houden steden en dorpen vitaal en leefbaar. Herstructurering van oude terreinen is nodig en de provincie moet hierin blijven ondersteunen. Tegelijkertijd moet er ter plaatse ruimte zijn voor uitbreiding van succesvolle bedrijven. Het CDA wil voorkomen dat werkgelegenheid en dynamiek voor de regio verloren gaat.
  6. Snelle ICT netwerken zijn belangrijk voor toekomstige ontwikkelingen. Betrouwbare ICT verbindingen met grote capaciteit en snelheid moeten in heel de provincie beschikbaar komen. De latente vraag bij bedrijven en particulieren moet daarvoor gebundeld worden zodat aanbieders willen investeren. De provincie neemt het initiatief om de vraag van basisscholen en voortgezet onderwijs bij elkaar te brengen zodat alle scholen beschikken over supersnel internet. Evenzo wordt het initiatief genomen om zorgaanbieders onderling te verbinden.
  7. Gezondheidszorg is een economische kans waar Brabant op moet inspelen door met bedrijfsleven aansluiting te zoeken bij ontwikkelingen van geavanceerde technologische klinische zorg in ziekenhuizen en medische opleidingen. Met het bundelen van deze kennis in een campus kan Brabant voorop gaan lopen in de toepassing van nieuwe technologieën in de zorg. Het CDA wil de tekorten aan menskracht in de zorg voorkomen en oplossen door te investeren in zorginnovatie en een integraal zorgbeleid te ontwikkelen.
  8. Duurzame energieopwekking is vanuit innovatieve kennis een kans voor Brabant. Een voorsprong kan genomen worden door zonnecel- en biomassatechnologie te stimuleren met aandacht voor grondstofterugwinning zoals fosfor en kali. Aanvullend op agrarische activiteiten ligt er de economische mogelijkheid van decentrale energieopwekking. Decentrale energieopwekking en hoogwaardige agricultuur kunnen een alternatief zijn voor schaalvergroting van agrarische bedrijven. De combinatie met kennisontwikkeling op gebied van energie is snel gemaakt. Door eisen te stellen aan de toepassing van duurzame energie in regioprojecten en systemen zal de ontwikkeling sneller gaan en realiseren we de economische kansen die dit Brabant biedt. Daarbij zullen de provincie en de lokale overheden ontwikkelingen stimuleren door, met ingang van 1 juli 2012, ook als “launching customer” op te treden.
  9. Nieuwe technologische ontwikkelingen op de High Tech Automotive Campus in Helmond worden gestimuleerd door ruimte te bieden aan verkeersproeven.
  10. De Brabantse kwalitatief hoogstaande streekproducten moeten meer erkenning krijgen. Wat van dichtbij komt, is vaak lekkerder en verser. De provincie moet streekorganisaties zoals Het Groene Woud bevorderen, omdat dergelijke samenwerking de kernkwaliteiten van de streek versterkt en de regionale economie stimuleert. Een Brabantse landschap biedt kansen aan recreatie, toerisme en gezonde economische ontwikkeling, daar moet door de provincie op ingespeeld worden.

Zo wil het CDA bereiken dat werkgelegenheid en economische ontwikkeling in Brabant vastgehouden wordt door te investeren in innovatie en krachtig regionaal economisch beleid.

3.2 Kennis en onderwijs in Brabant

De jeugd is het Brabants kapitaal van de toekomst. Daarom willen wij investeren in kennis en onderwijs. Vakmanschap is belangrijk. In het onderwijs is het principe dat iedereen mee kan doen en het beste uit zichzelf kan halen, leidend. Daarom moet schooluitval voorkomen worden en doorstroming bevorderd worden.

Het CDA zet sterk in op de kenniseconomie gekoppeld aan de slimme productindustrie die in Brabant nog steeds bloeit. Er moeten sterke verbindingen worden gelegd tussen ondernemingen, overheid en onderwijs. Door dit te doen ontstaat er een intellectueel klimaat waaruit nieuwe ondernemingen kunnen ontstaan. Zo zijn wij in staat onze talentvolle jeugd een perspectief te bieden zich te ontwikkelen én te gaan werken in Brabant. De belangstelling voor techniek is kenmerkend voor Brabant en geeft een eigen profiel.

De vorming van de jeugd begint allereerst bij de opvoeding thuis waar waarden als solidariteit, gezamenlijke verantwoordelijkheid en gemeenschap worden overgedragen, maar ook het onderwijs speelt daar een rol in. Initiatieven vanuit het onderwijs die leiden tot het maatschappelijk betrokken maken van jongeren, worden gesteund.

De CDA aanpak voor kennis en onderwijs:

1. Goede kennisinstellingen zijn belangrijk voor de economie. Er moeten regionale afspraken gemaakt worden over onderzoek en onderwijs met kennisinstellingen en bedrijfsleven. De provincie moet daartoe partijen bij elkaar brengen en zorgen dat ook de Kamer van Koophandel haar rol oppakt.
2. Een technisch onderlegde beroepsbevolking is van belang voor de industrie. Vakscholen of vakcolleges en praktijkgericht beroepsonderwijs kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Technische opleidingen waaronder de TU/e of initiatieven zoals de Brabant Medical School moeten zich kunnen profileren en ontwikkelen tot aanjager en katalysator van innovatie.
3. Ooit was het Evoluon een belangrijk educatief technologiemuseum. De provincie moet bevorderen dat er maatschappelijk initiatief ontplooid wordt om in Brabant een dergelijk eigentijds techniek en innovatie museum te realiseren.
4. Samenwerking tussen de Universiteit van Tilburg (UvT) en de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) en de verschillende Brabantse hogescholen moet bevorderd worden. Bundeling van onderwijs en onderzoek moet leiden tot toptechnologische en (post)academische instellingen die internationaal kennis en talent aantrekken.
5. Het streven moet gericht zijn op voldoende Internationale Scholen voor kinderen van buitenlandse kenniswerkers in Brabant. De provincie moet dat bevorderen.
6. Scholen worden ondersteund bij het opzetten van maatschappelijke stages. Het bedrijfsleven zal worden gestimuleerd om stageplaatsen te bieden voor leerlingen en studenten die in het kader van hun opleiding stage moeten lopen.
7. Een goede doorstroming van voortgezet onderwijs naar middelbaar en/of hoger beroepsonderwijs is van belang. Aansluitproblemen tussen onderwijsniveaus zullen in overleg aangepakt worden. In samenwerking met alle partners wordt een goede aansluiting gezocht tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Zo wil het CDA bereiken dat kennis en onderwijs in Brabant verbeteren, vooral door samenwerking tussen scholen, universiteiten, instellingen en het bedrijfsleven.

3.3 Brabantse cultuur en verenigingen

Brabanders zijn trots op de eigen cultuur, dialect en identiteit. Door erfgoed en cultuur voelen de mensen zich meer betrokken bij de plek waar ze wonen en de gemeenschap waar ze deel van uitmaken. De Brabantse identiteit wordt ook bevorderd door bijvoorbeeld Omroep Brabant en het behoud van belangrijke cultuurhistorische monumenten. Bijvoorbeeld de restauratie van de St. Jan in 's-Hertogenbosch en de herontwikkeling van de Koninklijke Verenigde Leder in Oisterwijk. Toerisme is een snel groeiende economische activiteit en heeft in combinatie met de Brabantse cultuur en natuur potentie.

Brabant heeft een rijk verenigingsleven met dansgroepen, gildes, harmonieën, fanfares, ouderenbonden, scoutinggroepen en sportverenigingen. Hetgeen heel belangrijk is om van jongsaftaan gemeenschapszin te ontwikkelen. Vrijwilligers zijn hierbij het bindweefsel van de samenleving. Brabant brengt vele topsporters voort. Typische sporten die in Brabant goed scoren zijn o.a. voetbal, hockey, golf, tennis, paardensport, turnen en zwemmen.

De CDA aanpak voor cultuur en verenigingen:

1. Het streven is gericht op realisatie van het Brabantstad culturele hoofdstad 2018 met een duidelijke inhoudelijke focus met verbindende kracht. De inspanningen rond culturele hoofdstad 2018 moeten zich ook richten op de regio's rondom de steden die nu reeds een wezenlijke rol vervullen in de verscheidenheid van het culturele aanbod.
2. Samenwerking tussen musea, afzonderlijke culturele projecten en toeristische organisaties wordt een belangrijke voorwaarde bij de verstrekking van provinciale subsidie om een breder publiek te bereiken. Er is speciale aandacht voor de commerciële kracht van ondernemers in de cultuursector.
3. De provincie moet zich meer richten op duurzame instandhouding van Brabants erfgoed. Samen met rijk en gemeenten moeten bescherming en restauratie worden opgepakt. De provincie moet investeren in specifieke categorieën van monumenten zoals kerken, kloosters, kastelen en industrieel erfgoed, om deze zo nodig van een nieuwe bestemming te voorzien en een duurzame toekomst te verzekeren.
4. Er wordt volop ruimte gelaten voor een levendig verenigingsleven. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties worden ondersteund en moeten zo min mogelijk belemmeringen van regels ondervinden. Initiatieven uit de samenleving voor evenementen zijn welkom in Brabant. De provincie stimuleert het organiseren van evenementen met een bovenprovinciale uitstraling.
5. Topsport is een goede stimulans voor jeugd en amateurs om sportief actief te zijn. Daarom moet ook in Brabant een aantal aansprekende sportvoorzieningen en sportevenementen (Indoor Brabant) op topniveau worden gerealiseerd.

Zo wil het CDA bereiken dat de Brabantse cultuur en identiteit bewaard blijft door onder meer te investeren in erfgoed, cultuur en topsport.

3.4 Jeugdzorg in Brabant

De meeste van de Brabantse jongeren groeien zonder problemen op en ontwikkelen zich tot zelfstandige burgers, die zich goed kunnen redden in de maatschappij. Voor een klein deel van onze jongeren is tijdens het opgroeien een steuntje in de rug nodig, voor kortere of langere tijd. Het gezin is de basis waarin mensen voor elkaar zorgen en waarbinnen de Brabantse jeugd opgroeit. Hulp aan jongeren moet zoveel mogelijk in de thuissituatie plaatsvinden, uitgaande van de eigen kracht van gezinnen.

De Centra voor Jeugd en Gezin moeten zich niet alleen richten op het oplossen van problemen, maar ook op opvoedingsondersteuning. Het centrum vormt het hart van lokaal gezinsbeleid. Wanneer problemen complexer zijn en specialistische hulp nodig is, dan moet die ook snel en effectief geboden worden, zonder bureaucratie. Een goede samenwerking tussen (preventieve) ondersteuning en (specialistische) zorg is belangrijk voor het bieden van perspectief aan jongeren en gezinnen.

Het CDA hecht daarbij grote waarde aan goede samenwerking tussen de overheden en de uitvoerende instanties. Landelijk staat de positie en het systeem van jeugdzorg momenteel ter discussie. In Brabant staat juist de constructieve samenwerking centraal.

De CDA aanpak voor goede jeugdzorg:

1. Jeugdzorg komt heel dicht bij mensen, komt binnen in gezinnen. Dat vraagt maatwerk en een integrale visie op de relatie tussen ondersteuning en zorg. De focus moet daarbij liggen op de kwaliteit van de zorg en niet alleen op wachtlijsten of structuren. Problemen bij jongeren moeten tijdig worden onderkend. Scholen en jeugdzorg kunnen een leerling die dreigt uit te vallen het beste samen opvangen en begeleiden.
2. Provincie en gemeenten moeten samen afspraken maken over de manier waarop zij de ondersteuning en de zorg voor jeugd willen organiseren. Kinderen moeten bij een 'lichte' hulpvraag snel en dicht bij huis geholpen worden. En bij complexere problemen moet een passend zorgaanbod worden gedaan. Het CDA zet daarnaast in op het versterken van de uitstroom uit de jeugdzorg door de gemeentelijke nazorg te stimuleren.
3. De Brabantse werkwijze, waarbij de provincie stimuleert dat gemeenten gezamenlijk in de regio het lokale gezinsbeleid goed vormgeven en zo bijdragen aan een vermindering van het aantal jongeren dat zorg nodig heeft, is effectief gebleken en wordt doorgezet.
4. De provincie heeft verschillende rollen: coördinator en inkoper van specialistische jeugdzorg, stimulator van samenwerking met andere sectoren (onderwijs, geestelijke gezondheidszorg, GGD-en, huisartsen, wonen en werken), aanjager van samenwerking tussen en met gemeenten en rijksoverheid. Om deze rollen goed te kunnen vervullen, ontwikkelt de provincie zich tot kenniscentrum en kennismakelaar.
5. De deskundige jeugdzorg professional is de spil van goede jeugdzorg. Om tot echte innovatie in de sector te komen, moeten deze professionals - naast ouders en jongeren zelf - kunnen meedenken over de toekomst van gezinsbeleid en jeugdzorg.
6. Kinderen moeten kunnen opgroeien in een gezinssituatie. Als dit niet mogelijk is, heeft (tijdelijke) pleegzorg of een gezinshuis de voorkeur boven opvang in een jeugdzorginstelling. De pleegzorg capaciteit wil het CDA uitbreiden en gelijktijdig de capaciteit binnen instellingen verminderen.

Zo wil het CDA bereiken dat zorg voor de jeugd in Brabant vooral gebaseerd wordt op het motto: voorkomen is beter dan genezen.

4 Slagvaardig Brabant

4.1 Bestuur van Brabant

Het CDA wil een slagvaardige provincie. We moeten steeds bekijken hoe we zaken slimmer en beter kunnen organiseren. Dat levert een efficiënter en goedkoper opererende overheid op. Het CDA ziet evenwel niets in dure en tijdrovende reorganisaties van de bestuurlijke structuur. Wel vinden wij dat de provincie zich primair bezig moet houden met haar kerntaken. Deze liggen op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting; een vitaal platteland; milieu, energie en klimaat; de bereikbaarheid van de regio; een regionaal economisch beleid; de culturele infrastructuur en monumentenzorg; en de kwaliteit van het openbaar bestuur. Verder is de provincie ten aanzien van jeugdzorg een wettelijke taak is toebedeeld.

Op gebied van ruimtelijke ordening fungeert de provincie als gebiedsautoriteit en ziet er op toe dat gemeenten in hun bestemmingsplannen rekening houden met zaken die van provinciaal of nationaal belang zijn. Voorbeelden zijn de bescherming van natuurgebieden, aanleg van hoofdwegen, en het principe van zuinig ruimtegebruik. In de provinciale structuurvisie worden daarvoor kaders gesteld en via de Verordening Ruimte worden instructies gegeven voor gemeentelijke bestemmingsplannen. De provincie vervult haar taak als gebiedsautoriteit integraal in. Vraagstukken op terreinen als gezondheid, onderwijs, zorg die van belang zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving worden met gemeenten besproken. De provincie kan hier een faciliterende en coördinerende schakelfunctie vervullen.

De CDA aanpak voor slagvaardig bestuur:

1. Een overheid die zich richt op haar (kern)taken. Een overheid die duidelijk is en die nadrukkelijk dienend is aan de samenleving en die ethisch gedrag en verantwoordelijkheid nemen uitdraagt als de manier waarop wij binnen de samenleving met elkaar omgaan. Een overheid die niet alle verantwoordelijkheid meteen overneemt en die initiatieven van onderaf ondersteunt.
2. De provincie ziet er op toe dat gemeenten het gemeentelijk rampenplan op orde hebben en voorbereid zijn op calamiteiten met gezondheidszorg, brandweer, ambulance en politie. Verder blijft er bijzondere aandacht voor de handhaving en uitvoering van het externe veiligheidsbeleid zoals voor risico's die betrekking hebben op opslag, productie en vervoer van gevaarlijke stoffen. De provincie speelt adequaat in op ontwikkelingen rondom veterinaire virussen, zoals Q-koorts. Voor alle aspecten van veiligheid en volksgezondheid wordt voor goede voorlichting gezorgd.
3. Heel het ruimtelijke beleid moet in de Verordening Ruimte worden gebundeld; alle overige regels moeten worden opgeruimd. Volgens het principe "decentraal wat kan, centraal wat moet" moet de provincie niet meer regels aan gemeenten opleggen dan strikt nodig. Maar als het echt nodig is, moet de provincie niet schuwen om bestemmingsplannen te corrigeren. Indien een gemeente niet mee wil of kan werken aan een belangrijk bestemmingsplan dan moet de provincie eventueel zelf het initiatief nemen.
4. Een degelijk financieel beleid vraagt een meerjarig sluitende begroting. Kortingen op doeluitkeringen of het provinciefonds worden doorgevoerd in het provinciaal beleid. Inzet van eigen provinciale middelen vragen een zelfstandige afweging en worden niet gebruikt voor de lopende begroting. Het geld dat door de verkoop van

Essent is verkregen, zal zorgvuldig worden geïnvesteerd over meerdere bestuursperiodes. Brabants geld moet in Brabant geïnvesteerd worden en niet door het rijk afgeroomd worden.

5. De ambtelijke organisatie moet zich ontwikkelen tot een organisatie die meer veelzijdig is, dienstbaar en niet verkokerd. De taakuitoefening kan vernieuwend worden vormgegeven bijvoorbeeld door publiek private samenwerking, toepassing concessiemodel, uitbesteding van taken, opzetten van coöperaties of andere vormen van maatschappelijk ondernemen. De inhuur van externen moet beperkt blijven tot specialistische deskundigheid, facilitaire ondersteuning en mogelijke flexibele schil om piekbelasting op te vangen.
6. Er kan geen twijfel over bestaan dat de provincie Noord Brabant moet blijven. Er moet niet worden getornd aan de grenzen van Brabant.

Zo wil het CDA bereiken dat Brabant krachtig en financieel degelijk bestuurd wordt, waarbij de provincie haar kerntaken goed en efficiënt uitvoert, terwijl de opbrengst van de Essent verkoop niet snel wordt opgemaakt, maar zorgvuldig op termijn in Brabant geïnvesteerd.

4.2 Bestuurskracht van gemeenten en waterschappen

Iedere gemeente in Brabant heeft haar eigen maat en schaal. Het CDA is voor behoud van deze eigenheid en lokaal bestuur dat dicht bij de burger staat. De bestuurlijke indeling van Brabant kent ook een aantal vraagstukken. Het is belangrijk dat de provincie het voortouw neemt om samen met gemeenten en waterschappen te zoeken naar een optimum. Het CDA pleit voor de Brabantse variant, uitgaande van onze eigen maat, schaal en kracht, waarbij de provincie een verbindende functie heeft.

Belangrijk is dat geprobeerd moet worden om de gemeentelijke overheid te verstevigen. De laatste jaren zijn er steeds meer taken naar de gemeenten verschoven. De druk op het ambtelijke apparaat en de financiën is mede daardoor toegenomen. Gemeenten zitten vaak in een positie waarbij er gebrek is aan capaciteit, geld en soms ook kennis om zaken goed op te pakken. De veerkracht van grotere gemeenten om alle ontwikkelingen te volgen is vaak beter dan van de kleine gemeenten. Voorkomen moet worden dat kleine gemeenten met een menselijke maat daarom noodgedwongen moeten overgaan tot herindeling. Het CDA is geen voorstander van gedwongen gemeentelijke herindelingen.

De CDA aanpak voor bestuurskracht van gemeenten en waterschappen:

1. De provincie helpt desgevraagd gemeenten om knelpunten in bestuurlijk functioneren op te lossen. Voorkomen moet worden dat gemeenten zich gedwongen voelen tot gemeentelijke herindeling. Rijks- en provinciaal beleid moet beter op kleinere gemeenten worden toegesneden. De provincie start samen met Brabantse gemeenten de discussie over de optimale verdeling van taken en verhoudingen.
2. Voor het vervullen van interim-management, specialistische kennis of tijdelijke vervanging in een gemeente zou een poule van ambtenaren op provinciaal niveau beschikbaar moeten zijn. Daarmee zou capaciteit en kennis gedeeld kunnen worden tussen gemeenten om een grotere slagkracht te geven.
3. De provincie zou moeten aanbieden om gemeenten te ondersteunen bij uitvoeren van specialistische taken waar veel kennis voor nodig is. Taakdifferentiatie naar verschillende gemeentetypen is dan meer mogelijk. De eindverantwoordelijkheid en autonomie blijven echter bij de gemeenten

4. Gemeenten zouden onder bepaalde omstandigheden bij de provincie een financiële garantie moeten kunnen krijgen om belangrijke ontwikkelingen in een gemeente mogelijk te maken. Projecten zoals een woonwijk of bouw van voorzieningen.
5. Als gemeenten samenwerken moet dat op een voor burgers en bedrijven duidelijke manier gebeuren zonder de democratie geweld aan te doen. De gemeenschappelijke regeling (WGR) kan een goede vorm zijn. De WGR+ moet echter worden afgeschaft, omdat het een te dwingend samenwerkingsverband is zonder directe democratische controle. De samenwerking in BrabantStad (provincie met Breda, Tilburg, Den Bosch Eindhoven en Helmond) is succesvol en moet zo worden voortgezet.
6. Er is een prima werkrelatie tussen de 4 waterschappen en de provincie op basis van samenwerking. Het CDA Brabant vindt dit een goede basis om verder te gaan. Dubbeling van taken op het gebied van waterbeleid en ruimtelijke inrichting moet voorkomen worden. Daarom wordt onderzoek naar verdergaande samenwerking ondersteund. Het gaat daarbij ook om integraal en doelmatiger werken en een efficiëntere overhead. De bescherming tegen water mag nooit in het geding zijn. De inkomsten van Waterschappen moeten daarom alleen voor waterbeheer worden aangewend.
7. De provincie zal op de gebieden van veiligheid, leefbaarheid en de typische stedenproblematiek een verbindende rol spelen.

Zo wil het CDA bereiken dat in Brabant kleinere gemeenten hun bestaansrecht behouden, ruimte houden voor woningbouw en bedrijfsontwikkeling en niet hoeven te fuseren door goede samenwerking en ondersteuning door de provincie.

4.3 Brabant in Europa

Tussen de Europese regio's heeft Brabant een prima uitgangspositie. Met 2,4 miljoen inwoners, geografische positie, innovatie ranking en economisch potentieel kent Brabant prima kansen op het internationaal speelveld. Brabant concurreert niet alleen in Nederland en in Europa, maar ook wereldwijd. Brabant moet over zijn grenzen heenkijken, actief met de buurregio's over de grens o.a. in Vlaanderen samenwerken én gebruik maken van de kansen die er binnen Europa liggen. Een goede buur is immers belangrijk.

In Europa ontstaat een beperkt aantal gebieden waar hoogwaardige research en ontwikkeling zich gaan concentreren. Zo'n regio houdt bedrijvigheid en werkgelegenheid in Europa en trekt opnieuw mensen en kennis aan. Onze provincie moet zorgen in deze ontwikkeling mee te gaan. Brabant kan zich hier profileren met bijvoorbeeld de High Tech Campus, Maintenance Valley, High Tech Automotive Campus of op het gebied van "Food", "Health and Life Science" en "Social Innovation". Een positief internationaal vestigingsklimaat wordt naast fysieke infrastructuur bepaald door de kennisinfrastructuur, het culturele klimaat en een hoogwaardige woonomgeving. Denk ook aan toerisme, recreatie en leisure.

Voor het CDA ligt bij uitstek een taak voor de provincie als regisseur en aanjager van regionaal economische beleid. Internationaal moet de provincie haar positie versterken door op gebied van fysieke- en kennisinfrastructuur ook verbindingen te leggen met nabijgelegen regio's in België en Duitsland.

De CDA aanpak richting Europa:

1. Het provinciebestuur moet de internationale contacten met nabijgelegen (buur)regio's in België en Duitsland versterken. Ook de bestuurlijke contacten met Europa/Brussel moeten versterkt worden. Een provinciebestuurder krijgt Europa en internationale contacten in portefeuille. Contacten tussen gemeenten aan weerszijde van de grens moeten gestimuleerd worden.
2. Daar waar nodig moeten er goede verbindingen komen met het wegennet in België. Zodat bedrijvigheid zich ook over de grenzen heen kan ontwikkelen. Bijvoorbeeld de verbinding tussen Hasselt en Eindhoven dient nu gerealiseerd te worden.
3. De samenwerking tussen kennisinstututen in bijvoorbeeld Aken en Leuven moet versterkt worden. Waarbij de doelstelling moet zijn om Europese topinstututen voor geavanceerd onderzoek naar Brabant te halen ter versterking van bestaande kennisinfrastructuur. Samenwerking tussen overheden, universiteiten en bedrijfsleven is daarbij van belang
4. De spoorverbindingen met België en Duitsland moeten verbeterd worden, zodat Brabant aangesloten wordt op het internationale hogesnelheidsnet.
5. Het CDA komt met een integrale benadering voor een wervend en toekomstbestendig vestigingsklimaat binnen de Europese economische ruimte.
6. De provincie zal voor de versterking van de economische positie van Brabant een investeringsagenda opzetten om zo investeringen vanuit het rijk en Europa te kunnen realiseren. Van Europese fondsen en subsidies wordt optimaal gebruik gemaakt.

Zo wil het CDA bereiken dat Brabant goede en blijvende internationale contacten en verbindingen heeft die voor de sociale en economische ontwikkeling van Brabant van belang zijn.

5 Zichtbare resultaten voor Brabant

5.1 West Brabant

West Brabant rond Bergen op Zoom, Roosendaal en Breda is een regio met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat is niet alleen te danken aan de gunstige ligging tussen Rotterdam en Antwerpen. Ook de aanwezigheid van sterke en aantrekkelijke steden als Breda, Roosendaal en Bergen op Zoom en de mooie natuur en landschappen van de Brabantse Wal én natuurlijk de Biesbosch dragen hieraan bij.

Het CDA heeft zich voor West Brabant ingezet waardoor de provincie heeft bijgedragen aan:

- de komst van het logistieke topinstituut Dinalog in Breda en een logistiek park bij Moerdijk;
- de opzet van Maintenance Valley bij Woensdrecht;
- de aanleg van nieuwe natuur zoals in de Brabantse Wal;
- de ontwikkeling van de spoorzone in Breda, Stadsoevers in Roosendaal en Bergsche Haven in Bergen op Zoom;
- opknappen van de binnensteden van Bergen op Zoom en Roosendaal na uitbanning van het drugstoerisme;
- investeren in verkeersveiligheid door aanleg van rotondes op provinciale wegen;
- opknappen monumenten zoals de kosterwoning in Zundert en de Kloostermuur in Oosterhout;
- de opzet van het Agro Food Cluster bij Dinteloord.

Het CDA blijft zich voor West Brabant inzetten, onder andere voor:

- verbetering van de bedrijventerreinen en ontwikkelen van het regionale bedrijventerrein in het Land van Heusden en Altena;
- initiatieven op gebied van Maintenance en Food;
- herontwikkeling van stedelijke spoorzones en de aansluiting op de snelle treinverbinding HSL;
- aanpak fileproblematiek A27 en de aanleg van provinciale wegen zoals de rondweg Oudenbosch;
- minder goederentreinen door de steden (Brabantroute) en een aparte goederenspoorlijn RoBel (Rotterdam-België);
- meer aandacht voor Brabant aan Zee: door (water)recreatie en toerisme, de waterkwaliteit in het Volkerak Zoommeer en bij Bergen op Zoom (Markiezaatsmeer), en voorzien in voldoende zoet water voor de landbouw, voordat zout water wordt ingelaten;
- behoud van natuur en landschap in o.a. de Biesbosch, de Kalmthoutse Heide, het Markdal.

5.2 Midden Brabant

Midden Brabant rond Waalwijk en Tilburg is toeristisch zeer aantrekkelijk door met name de Efteling, de Beekse Bergen en de Loonse en Drunense duinen. Daarnaast heeft de studentenstad Tilburg veel te bieden op sociaal maatschappelijk en cultureel gebied. Daaromheen liggen veel aantrekkelijke woonplaatsen zoals de Parel in het groen Oisterwijk.

Het CDA heeft zich voor Midden Brabant ingezet waardoor de provincie heeft bijgedragen aan:

- het opknappen en herinrichten van de spoorzone in Tilburg en een speciaal bedrijventerrein voor de luchtvaartindustrie Wijkevoort;
- het behoud van de KVL (Koninklijke Verenigde Leder) als industrieel erfgoed en de herontwikkeling ervan in Oisterwijk;
- de aanleg van nieuwe natuur zoals de 800 ha. grote De Hilver tussen Moergestel en Hilvarenbeek;
- Verplaatsing van intensieve veehouderijen nabij kwetsbare natuurgebieden en dorpskernen.

Het CDA blijft zich voor Midden Brabant inzetten, onder andere voor:

- verbetering van de verbinding Waalwijk-Tilburg (de N261) met een verkeersafhandeling met transferium voor De Efteling aan de noord- en zuidzijde van de N261;
- verdere ontwikkeling van het Hart van Brabant als regio voor social innovation;
- toeristische aantrekkelijkheid door ontwikkeling van de Leisure Boulevard;
- het Groene Woud;
- behoud van landgoed 'De Baest' door versnippering te bestrijden en dit gebied nieuwe toekomst te geven;
- aanpak van de N65;
- ontlasting van de dorpen Oeffelt, Haps, Sint Hubert en Uden door veranderingen aan de N264;
- het verbeteren van de scheepvaartmogelijkheden van het Wilhelminakanaal;
- minder hinder van spoorse doorsnijdingen en meer ongelijkvloerse kruisingen over de drukke spoorlijnen;
- het ontwikkelen van Metal Valley rond Drunen;
- het opzetten van een nieuw tophockey centrum;
- het ondersteunen van dorpsontwikkelingsplannen.

5.3 Noordoost Brabant

De kracht van deze regio met onder andere Boxtel, Uden, Oss, Boxmeer, Veghel en 's-Hertogenbosch is vooral terug te vinden in een sterke landbouw, een maakindustrie in de voeding en gezondheid, aantrekkelijke aaneengesloten regionale en nationale landschappen omzoomd door beken en rivieren zoals de Maas, een dienstverlenende en culturele sector van nationale allure in de hoofdstad 's-Hertogenbosch en aantrekkelijke, lommerrijke dorpen waar het leven goed is.

Het CDA heeft zich voor Noordoost Brabant ingezet waardoor de provincie heeft bijgedragen aan:

- de restauratie van monumenten zoals de Sint Jan en de Gruyter fabrieken in Den Bosch en de museumboerderij en gemeenschapshuis in Heeswijk Dinther;
- duurzame ontwikkeling van de wijk Geerpark in Vlijmen;
- grote investeringen in de stationszone in Den Bosch;
- de aanleg van nieuwe, grotere sluizen in de Zuid Willemsvaart en de omlegging rond Den Bosch;
- de restauratie van de monumentale Martinuskerk in Cuijk voor ruim 1 miljoen euro.

Het CDA blijft zich voor Noordoost Brabant inzetten, onder andere voor:

- de ontwikkeling van een Life Science Park om vervangende werkgelegenheid voor MSD te creëren;
- de Health campus in Boxmeer en de Homburgcampus en Laaracker in Cuijk;
- verbetering regionale bedrijventerreinen en zorgen dat bestaande bedrijven voldoende ruimte houden;
- behoud landschap en versterken van de streekeconomie in de Maashorst;
- de verbreding van de N279 (2x2x100) en de aansluitingen van Den Bosch naar Asten met daarbij aandacht voor de reeds geconstateerde knelpunten bij Veghel en Helmond;
- betere aansluiting op de N264 bij Odiliapeel;
- de Groene Delta, een gezamenlijke natuurontwikkeling in en rondom Den Bosch;
- waterveiligheid langs de maasdijk en het op orde houden van de waterkeringen.

5.4 Zuidoost Brabant

De regio rond Eindhoven en Helmond is nationaal van groot belang vanwege de aanwezige hoogwaardige onderzoek- en ontwikkelactiviteiten. Dat blijft niet beperkt tot de High Tech Campus, maar vertakt zich in de hele regio. Zowel de befaamde fijnmetaal industrie in de Kempen, de medische systemen in Best en de Automotive campus in Helmond zijn hier voorbeelden van. Daarnaast gaan in de Kempen en de Peel natuur en landbouw hand in hand.

Het CDA heeft zich voor Zuidoost Brabant ingezet waardoor de provincie heeft bijgedragen aan:

- de herontwikkeling van Strijp in Eindhoven;
- de herinrichting van de markt in Valkenswaard;
- de wegenruit om Eindhoven;
- aanpak van de leefbaarheid in Aalst-Waalre en Valkenswaard (N69);
- de herontwikkeling van de Kanaalzone in Helmond;
- de N279 van Veghel tot het ei van Ommel;
- de ontwikkeling van food en technologie en foodprocessing, de doorontwikkeling van de Groene Campus in Helmond.

Het CDA blijft zich voor Zuidoost Brabant inzetten, onder andere voor:

- de verdere ontwikkeling van Brainport Zuidoost Nederland, de High Tech Campus in Eindhoven en de Automotive Campus in Helmond;
- het afmaken van de wegenruit om Eindhoven met een goede landschappelijke inpassing;
- de aanleg en inpassing van de nieuwe N69;
- voor de zorgen van de burgers ten aanzien van de problematiek van opslag van kernafval in de Belgische grensstreek;
- een ontwikkeling van Eindhoven Airport die met name is gericht op de Brabantse reiziger en op een aanvaardbare belasting van de omgeving, en een betere bereikbaarheid onder meer met een treinstation in Acht. De regionale overeenkomst Eindhoven Airport wordt gerespecteerd waarbij de samenwerking binnen Globe wordt gecontinueerd;
- mogelijkheden van de paardensport in de regio;
- verbetering van de A2 ten zuiden van Eindhoven;
- recreatief beter toegankelijk maken van De Peel (aanleg paden) en bescherming van de kwetsbare natuur;

- het stimuleren van verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in de Kempen door het oplossen van knelpunten en het onderhouden van bestaande voorzieningen;
- het met openbaar vervoer bereikbaar maken van grote recreatieve voorzieningen.

5.5 Grote steden van Brabant

Brabant onderkent en erkent het belang van de grote steden, zoals Eindhoven, Tilburg, Breda, 's-Hertogenbosch en Helmond. Deze vormen in de komende decennia de motor van economisch succes. De toekomst zal steeds meer een situatie te zien geven waarin talentvolle mensen elkaar zullen opzoeken om ideeën uit te wisselen. Sterke steden zijn nodig om talentvolle mensen en bedrijven aan te trekken en vast te houden. Steden vormen de broedplaatsen van innovatie.

Willen de genoemde steden verder kunnen groeien – en dat is nodig om hun gezonde en beloftevolle ontwikkelingsgang te continueren – dan dient op een aantal terreinen een duidelijk en daadkrachtig beleid te worden gevoerd.

Het CDA blijft zich voor de grote steden inzetten, onder andere door:

- Versterking van de infrastructuur. De provincie bevordert met kracht dat de steden goed bereikbaar zijn en over een uitstekend netwerk van openbaar vervoer beschikken.
- Versterking van de kennisinstututen. De provincie ondersteunt daadkrachtig de uitbreiding en verdere ontwikkeling van de in de grote steden aanwezige kennisinstututen en streeft ernaar hun aantal uit te breiden.
- Samenwerking kennisinstututen en bedrijfsleven. De provincie ziet het belang in van een nauwe samenwerking van bedrijfsleven en kennisinstututen. Naar vermogen bevordert en faciliteert zij deze samenwerking.
- Optimalisering van het leefklimaat, specifiek veiligheid. Het is van groot belang dat de steden, om hun aantrekkingskracht voor mensen en bedrijven te behouden en waar mogelijk te vergroten, beschikken over een aangenaam en uitdagend leefklimaat en een veilige leefomgeving. De provincie geeft ruime steun aan maatregelen die dit bevorderen.
- Beheersing van het drugsprobleem. Een belangrijke voorwaarde voor het creëren van een aangenaam en veilig leefklimaat is de beheersing van het drugsprobleem. De provincie ondersteunt maatregelen die dit bevorderen. Meer in het bijzonder speelt zij een rol in het bereiken van afstemming tussen de steden van het beleid inzake drugs.
- Bevordering cultureel klimaat. Een andere voorwaarde voor een aangenaam en wervend leefklimaat is de aanwezigheid van een levendig cultureel klimaat. De provincie geeft daadwerkelijke ondersteuning aan de grote steden in het bereiken van een dergelijk klimaat. Zij onderkent het belang van de stad als culturele en experimenterende broedplaats voor cultuur. Zij erkent de culturele stad in haar uitstraling naar de omliggende gemeenten en in haar aantrekkingskracht voor talentvolle mensen en bedrijven.
- Ontwikkeling stedenconcept. Nodig is dat er in ruime zin tijd en aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van een omvattend stedenconcept. De provincie faciliteert een werkgroep die binnen een jaar met conclusies komt van een studie naar de verdere implicaties van een Brabants stedenconcept.